

PLANOWANIE PRZESTRZENNE W KSZTAŁTOWANIU ŚRODOWISKA

PROBLEM LOKOWANIA INWESTYCJI

PLANOWANIE PRZESTRZENNE A LOKALIZACJA INWESTYCJI

Koherencja lokalizacyjna – „każdej działalności właściwe miejsce (poszukiwanie optymalnych punktów lokalizacji), każdemu miejscu odpowiadająca mu działalność (określenie najkorzystniejszego przeznaczenia terenów)”.

Planowanie przestrzenne, a planowanie inwestycji:

Planowanie przestrzenne to zadanie „pasywne” – plan oferuje miejsca i czeka aż inwestycja wybierze daną lokalizację w bliżej nieokreślonym czasie (stwarzanie warunków inwestowania).

Planowanie inwestycji – działanie „aktywne” – inwestycja szuka dla siebie miejsca tak, by realizacja nastąpiła w określonym czasie i uzyskała jak najwyższy wskaźnik ekonomiczny efektywności inwestycji.

Warunkiem brzegowym właściwego planowania jest dobre opracowanie waloryzacji terenów, pozwalające precyzyjnie i jednoznacznie wskazać plusy i minusy lokalizacji inwestycji.

PLANOWANIE PRZESTRZENNE A LOKALIZACJA INWESTYCJI

Ogólne zasady podejmowania decyzji lokalizacyjnych:

Dążenie do zapewnienia inwestycji najbardziej korzystnych warunków realizacji i eksploatacji, przy zachowaniu **wymagań ochrony środowiska**, **zasady ładu przestrzennego** oraz **zrównoważonego rozwoju i zagospodarowania terenu**.

Lokalizacja ogólna:

Polega na ustaleniu regionu gospodarczego, miasta, osiedla, czy miejscowości, w której ma być zlokalizowane przedsięwzięcie – przesłanki ekonomiczne i pozaekonomiczne.

Lokalizacja szczegółowa:

Polega na dokładnym oznaczeniu działki budowlanej lub trasy programowanej inwestycji – przesłanki techniczno-ekonomiczne, warunki i czynniki lokalizacji.

Ustawowe zasady przy ustalaniu lokalizacji inwestycji:

- zakaz lokalizowania na gruntach klasy I-III;
- obowiązek ochrony zasobów wód oraz powietrza przed zanieczyszczeniami;
- uwzględnienie warunków zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków;
- konieczność ochrony warunków sanitarnych i zdrowotnych ludności;
- konieczność ochrony walorów środowiska przyrodniczego;
- konieczność optymalizacji transportu.

Źródło: wiatrowa-info [2012]

PLANOWANIE PRZESTRZENNE A LOKALIZACJA INWESTYCJI

Zasada dobrego sąsiedztwa

Zobowiązuje organ administracji do ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dopiero wówczas, gdy co najmniej jedna działka sąsiednia, dostępna z tej samej drogi publicznej, jest zabudowana w sposób pozwalający na określenie wymagań dotyczących nowej zabudowy w zakresie kontynuacji funkcji, parametrów, cech i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym gabarytów i formy architektonicznej obiektów budowlanych, linii zabudowy oraz intensywności wykorzystania terenu.

Celem jest przeciwdziałanie rozproszenia zabudowy, a poprzez to nadmiernej rozbudowie infrastruktury technicznej oraz intensyfikacji negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na krajobraz oraz uniknięcie chaotycznej lub funkcjonalnie niedopasowanej zabudowy. Na terenach już użytkowanych dochodzi do tego chęć uniknięcia konfliktów społecznych.

Zasada ta nie obowiązuje przy zabudowie zagrodowej – gdy powierzchnia gospodarstwa rolnego przewyższa średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie; nie odnosi się także do obiektów liniowych i urządzeń infrastruktury technicznej.

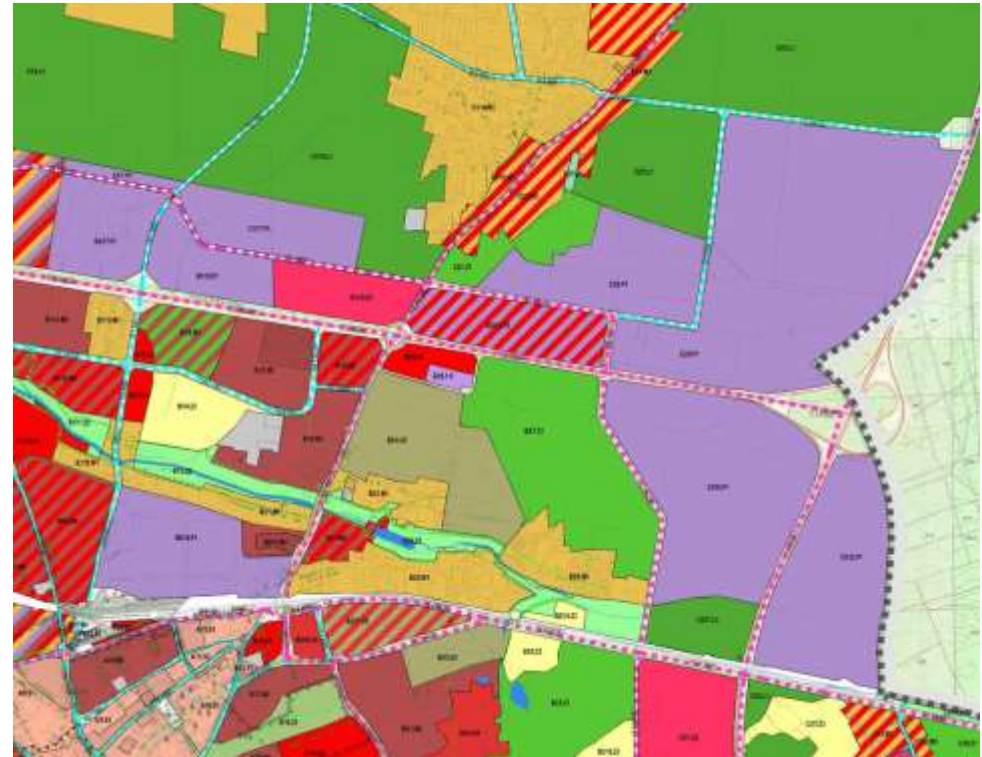

Źródło: wiatrowa-info [2012]

PLANOWANIE PRZESTRZENNE A LOKALIZACJA INWESTYCJI

Warunki i czynniki lokalizacji produkcji:

- warunki:
  - położenie geograficzne,
  - zasoby surowcowe,
  - zasoby wodne,
  - zasoby energetyczne,
  - warunki polityczno-ustrojowe,
- czynniki:
  - bezpośrednie:
    - zatrudnienie,
    - wydajność pracy,
  - pośrednie:
    - postęp nauki i techniki,
    - organizacja pracy,
    - tempo i poziom rozwoju,
    - popyt,
    - infrastruktura społeczna,
    - przemiany struktury społeczno-gospodarczej i przestrzennej.

RACHUNEK STRAT JAKO PRZESŁANKA PLANISTYCZNA

Wydatki (straty) w gospodarce związane z lokalizacją inwestycji:

- w przemyśle – remonty i reprodukcja środków trwałych spowodowane ich zużyciem; strata surowców w procesie produkcyjnym; konieczność redukcji emisji; fluktuacja kadr; koszty transportu
- w rolnictwie i leśnictwie – straty zasobów glebowych; zmiany produktywności; koszty transportu
- w gospodarce komunalnej – zmiany stanu zasobów mieszkaniowych i otwartych przestrzeni miejskich; kształtowanie się wartości lokali; koszty rozbudowy i zmian infrastruktury technicznej
- w gospodarce wodnej – nakłady na przywrócenie czystości wód i technologie oczyszczania ścieków; gospodarka wodą jako surowcem; przygotowanie obiektów wodnych i hydro-energetycznych

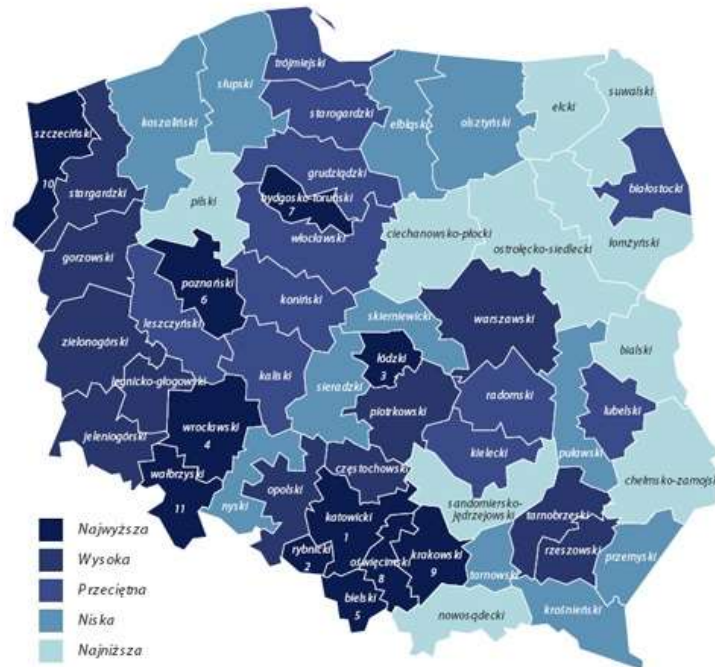
Wydatki u ludności związane z lokalizacją inwestycji:

- strata czasu wolnego; kształtowanie się zdrowotności i samopoczucia

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POLSKI

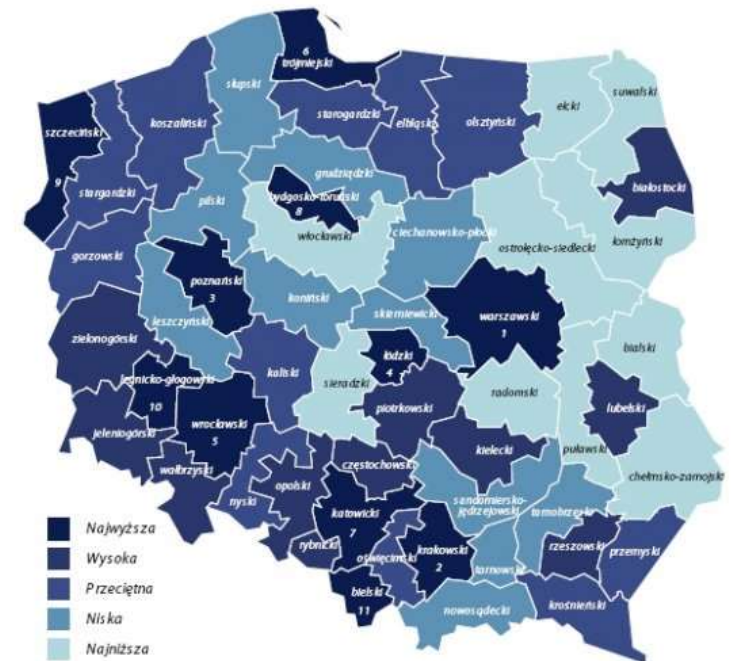
Mapa 1. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności przemysłowej w 2010 r.

Źródło: opracowanie IBnGR

Województwa są oceniane z punktu widzenia ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej, natomiast podregiony poddawane są ocenie w 3 kategoriach, biorących pod uwagę atrakcyjność inwestycyjną dla działalności: przemysłowej, usługowej i zaawansowanej technologicznie.

Mapa 3. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie w 2010 r.

Źródło: opracowanie IBnGR

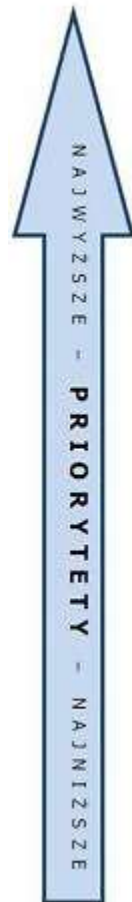
Czynniki atrakcyjności inwestycyjnej:

dostępność transportowa, zasoby pracy, chłonność rynku, infrastruktura gospodarcza, infrastruktura społeczna, poziom rozwoju gospodarczego, stan środowiska, poziom bezpieczeństwa publicznego, aktywność województw wobec inwestorów.

STUDIUM OCZEKIWAŃ MIESZKAŃCÓW MIAST

Opinia mieszkańców na temat przyszłości Flagstaff (Pln. Arizona)

Rozwój Zielonej Góry jako stolicy aglomeracji zielonogórskiej		
Rozwój terytorialny i gospodarczy	Rozwój społeczny	Rozwój usług wyższego rzędu o charakterze ponadlokalnym
Rozwój funkcji metropolitalnych		
Rozszerzenie obszaru miasta – połączenie obu gmin		
Przygotowanie terenów inwestycyjnych, w tym na obszarze sprawnie zarządzanego Lubuskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego	Wzrost rangi Uniwersytetu Zielonogórskiego, wsparcie dla innowacyjności	
Rozwój budownictwa mieszkaniowego, rozwój budownictwa społecznego		
Rozwój komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej, budowa parkingów	Rozwój szkolnictwa ponadgimnazjalnego, w tym szczególnie zawodowego i kształcenia ustawicznego. Poprawa jakości kształcenia	
Zabezpieczenie energetyczne miasta	Rozbudowa systemu kanalizacyjnego dla potrzeb odprowadzania wód opadowych, roztopowych i gruntowych. Modernizacja obiektów wodociągowych	Rozwój centrum Zielonej Góry – Starego Miasta
Rozwój infrastruktury otoczenia biznesu		Rozwój usług kultury i sportu oraz sprzyjanie rozwojowi usług komercyjnych (wyższego rzędu, ponadlokalnych)
Rozwój współpracy międzygminnej w ramach Lubuskiego Trójmiasta i Aglomeracji Zielonogórskiej	Tworzenie warunków do rozwijania aktywności obywatelskiej, uspołecznienie procesu planowania	Promocja miasta jako centrum nowoczesnego biznesu, kultury i sportu oraz tradycji winiarskich
	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Poszerzenie oferty rekreacyjno-wypoczynkowej
	Ochrona społeczna mieszkańców	Rozwój instytucji obsługi turystyki biznesowej oraz usług kongresowo-konferencyjnych i targowych

[Lider Projekt 2012]

One thing needed to meet future expectations*

One thing needed to meet future expectations*	Percentage
Control or manage growth	26
Manage traffic or improve roads	16
Create jobs	10
Protect open spaces and the environment	8
Create better business climate	6
Improve community planning	4
Build affordable housing	4
Identify or improve water resources	3
Better paying jobs	2
Improve public education	2
Create more recreational facilities	2
Improve recreation opportunities	1
Change city leadership	1
Lower cost of living	1
Other or don't know	13

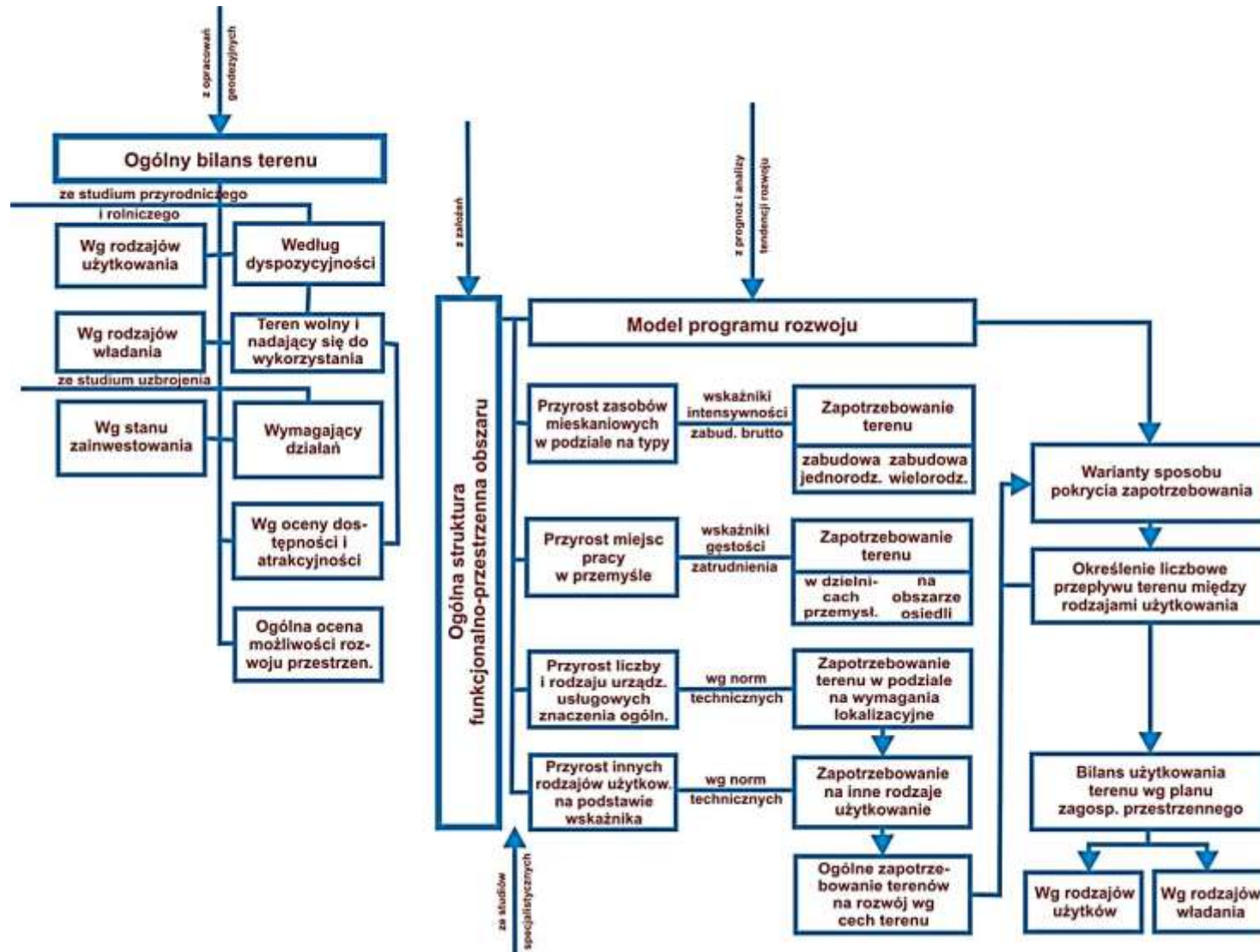
* Residents were asked what one thing Flagstaff needed to do to "meet future expectations."

Responses do not add to 100 percent due to rounding.

Sources: B. Morlock, "Woods, Jobs Both in Vision," *Arizona Daily Sun*, September 12, 1996, p. 1; and Social Research Laboratory, Northern Arizona University, 1997.

PLANOWANIE PRZESTRZENNE A UŻYTKOWANIE TERENU

Użytkowanie terenu w planowaniu przestrzennym [Dembowska 1987]

DECYZJA O WARUNKACH ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI

Wydanie decyzji o warunkach zabudowy jest możliwe jedynie w przypadku łącznego spełnienia następujących warunków:

1. co najmniej jedna **działka sąsiednia**, dostępna z tej samej drogi publicznej, jest zabudowana w sposób pozwalający na określenie wymagań dotyczących nowej zabudowy w zakresie kontynuacji funkcji, parametrów, cech i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym gabarytów i formy architektonicznej obiektów budowlanych, linii zabudowy oraz intensywności wykorzystania terenu;
2. teren ma **dostęp do drogi** publicznej;
3. istniejące lub projektowane **uzbrojenie terenu**, z uwzględnieniem ust. 5, jest wystarczające dla zamierzenia budowlanego;
4. teren **nie wymaga uzyskania zgody** na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne albo jest objęty zgodą uzyskaną przy sporządzaniu miejscowych planów, które utraciły moc na podstawie art. 67 ustawy, o której mowa w art. 88 ust. 1;
5. decyzja jest **zgodna z przepisami odrębnymi**.

Przepisów pkt 1 nie stosuje się:

- do inwestycji produkcyjnych lokalizowanych na terenach przeznaczonych na ten cel w planach miejscowych, które utraciły moc na podstawie art. 67 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 88 ust. 1.
- do zabudowy zagrodowej, w przypadku gdy powierzchnia gospodarstwa rolnego związanego z tą zabudową przekracza średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w danej gminie.

Przepisów pkt 1 i 2 nie stosuje się do linii kolejowych, obiektów liniowych i urządzeń infrastruktury technicznej.

Warunek, o którym mowa w pkt 3, uznaje się za spełniony, jeżeli wykonanie uzbrojenia terenu zostanie zagwarantowane w drodze umowy zawartej między właściwą jednostką organizacyjną a inwestorem.

USTALANIE WARUNKÓW ZABUDOWY I LOKALIZACJA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Inwestycja celu publicznego jest lokalizowana na podstawie planu miejscowego, a w przypadku jego braku – w drodze decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W sprawach ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego decyzje wydają w odniesieniu do:

- 1) inwestycji celu publicznego **o znaczeniu krajowym i wojewódzkim** - wójt, burmistrz albo prezydent miasta w uzgodnieniu z marszałkiem województwa;
- 2) inwestycji celu publicznego **o znaczeniu powiatowym i gminnym** - wójt, burmistrz albo prezydent miasta;
- 3) inwestycji celu publicznego **na terenach zamkniętych** - wojewoda;
- 4) inwestycji celu publicznego **na obszarach morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej** - dyrektor właściwego urzędu morskiego.

W przypadku inwestycji celu publicznego wykraczającej poza obszar jednej gminy decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydaje wójt, burmistrz albo prezydent miasta, na którego obszarze właściwości znajduje się największa część terenu, na którym ma być realizowana ta inwestycja, w porozumieniu z zainteresowanymi wójtami, burmistrzami albo prezydentami miast.

Nie można uzależnić wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego od zobowiązania się wnioskodawcy do spełnienia nieprzewidzianych odrębnymi przepisami świadczeń lub warunków.

Ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego następuje na wniosek inwestora.

USTALANIE WARUNKÓW ZABUDOWY I LOKALIZACJA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego określa:

- rodzaj inwestycji;
- warunki i szczegółowe zasady zagospodarowania terenu oraz jego zabudowy wynikające z przepisów odrębnych, a w szczególności w zakresie:
  - warunków i wymagań ochrony i kształtowania ładu przestrzennego,
  - ochrony środowiska i zdrowia ludzi oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
  - obsługi w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji,
  - wymagań dotyczących ochrony interesów osób trzecich,
  - ochrony obiektów budowlanych na terenach górniczych;
- linie rozgraniczające teren inwestycji, wyznaczone na mapie w odpowiedniej skali, z zastrzeżeniem art. 52 ust. 2 pkt 1.

Decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wiąże organ wydający decyzję o pozwoleniu na budowę.

Nie można odmówić ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego, jeżeli zamierzenie inwestycyjne jest zgodne z przepisami odrębnymi.

INWESTYCJE INFRASTRUKTURALNE

Infrastruktura – podstawowe urządzenia, budynki użyteczności publicznej i instytucje usługowe, których istnienie jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa. Infrastruktura wspiera działalność produkcyjną, służy rozwojowi produkcji, choć sama nie bierze bezpośredniego udziału w produkcji. Oznacza układ i wzajemne relacje elementów (części) stanowiących całość.

Infrastruktura społeczna

Budynki publiczne: szpitale, sanatoria, domy pomocy społecznej, szkoły, przedszkola, obiekty kulturalne (biblioteki, kina, teatry, opery), obiekty sportowe (stadiony, hale widowiskowo-sportowe), remizy strażackie, obiekty usługowe

Obiekty budowlane publiczne: przystanki autobusowe, tramwajowe, kaplice, pomniki

Obszary publiczne: tereny zieleni kształtowanej, cmentarze, place zabaw, boiska

Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie: prąd (elektrownie), gaz (gazociągi), ogrzewanie (ciepło), wodę (wodociągi)

Usuwanie: usuwanie śmieci, usuwanie ścieków, kanalizacja, oczyszczalnia ścieków, odzyskiwanie wartościowych materiałów

Komunikacja: infrastruktura telefoniczna, infrastruktura radiowa, infrastruktura telewizyjna, Internet, inne usługi radiowe

Infrastruktura transportowa

Transport zbiorowy: transport po wodach terytorialnych (po rzekach i jeziorach), transport morski (i oceaniczny), transport kolejowy (infrastruktura kolejowa), transport drogowy, transport lotniczy, lotniska, radiowe systemy nawigacyjne dla potrzeb transportu lotniczego i morskiego

Transport indywidualny: ulice, drogi rowerowe, chodniki

INWESTYCJE INFRASTRUKTURALNE

Infrastruktura techniczna – urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące niezbędne i podstawowe usługi dla określonej jednostki przestrzenno-gospodarczej (osiedla, dzielnicy, miasta, zakładu przemysłowego itp.) w zakresie energetyki, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów, transportu, teletechniki itp.

Infrastruktura techniczna jednostek osadniczych [Łyp 2008]:

Infrastruktura wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę: ujmowanie wody, uzdatnianie, gromadzenie, rozsyłanie

Kanalizacja: zbieranie ścieków, prowadzenie, oczyszczanie

Gospodarka wodna: regulacja cieków, ochrona przeciwpowodziowa, melioracje, kształtowanie stosunków wodnych

Infrastruktura obsługowa

Oczyszczanie miasta: usuwanie, transport, gromadzenie, utylizacja odpadów

Telekomunikacja: łączność przewodowa i bezprzewodowa

Oświetlenie zewnętrzne: oświetlenie placów, ulic i obiektów

Infrastruktura energetyczna

Ciepłownictwo: wytwarzanie i rozsył ciepła, geotermia

Gazownictwo: rozsył gazu ziemnego, rozlewanie i dystrybucja gazu płynnego

Elektroenergetyka: rozsył prądu

Paliwa płynne: rurociągi ropy naftowej i produktów finalnych

Infrastruktura komunikacyjna

Drogownictwo: ulice, place, drogi, wiadukty, mosty, tunele, autostrady

Transport publiczny: metro, tramwaje, koleje, autobusy

Inżynieria ruchu: regulacja ruchu, pomiary natężenia, pasy ruchu i ich rozrząd, oznakowanie poziome i pionowe

INWESTYCJE INFRASTRUKTURALNE

Podstawowe zadania planowania przestrzennego w sferze nowej infrastruktury technicznej oraz przebudowy już istniejącej:

- wskazanie kierunków rozbudowy sieci osiedleńczej
- wskazanie rodzaju i intensywności zabudowy na określonych terenach
- wskazanie lokalizacji obiektów jednostkowych o odbiegających wymaganiach infrastrukturalnych względem tych przeważających na terenie
- wskazanie terenów cennych pod względem kulturowym
- wskazanie terenów cennych pod względem przyrodniczym
- wskazanie przebiegu ciągów magistralnych
- wskazanie sposobu rozprowadzenia infrastruktury sieciowej
- wskazanie warunków lokalizacji punktów zbioru odpadów
- wskazanie warunków lokalizacji obiektów inżynierii środowiska
- wskazanie warunków lokalizacji obiektów telekomunikacyjnych

Konieczne rozpoznanie wstępne do podjęcia decyzji planistycznych:

- demografia opisywanego terenu
- technologie inżynierii środowiska i inne związane z infrastrukturą
- warunki korzystania z mediów
- analiza ryzyka środowiskowego
- analiza postępowania w sytuacjach awaryjnych

INWESTYCJE INFRASTRUKTURALNE

Nieprawidłowości w planach infrastruktury związane z niedostatkami informacji, bądź niewłaściwymi informacjami z zakresu planowania przestrzennego:

- przeszacowane średnice rur i kanałów
- przeszacowane parametry linii energetycznych
- niedoszacowane średnice rur i kanałów
- niedoszacowane parametry linii energetycznych
- konfliktogeny przebieg elementów infrastruktury liniowej i niektórych powiązanych obiektów

Nieprawidłowości infrastrukturalne związane z błędnymi lub niepełnymi zapisami dokumentów planowania przestrzennego:

- wysokie ryzyko związane z lokalizacją magistrali sieciowych i obiektów związanych z funkcjonowaniem infrastruktury
- wysokie koszty lub problemy funkcjonalne podczas modernizacji lub napraw sieci
- brak możliwości rozbudowy sieci osiedleńczej lub wadliwość takiego rozszerzenia
- stałe lub czasowe problemy z dostępem do mediów

